

ประโยค ป.ธ. ๗
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒

๑. นัยอันมาในอรรถกถาหาปรินิพพานสูตรว่า พิงทราบวินิจฉัย ในพระพุทธพจน์นั้น ข้อปฏิบัติอันเป็นส่วนเบื้องต้น อันเป็นธรรมสมควร แก่โลกุตตรธรรม ๘ อย่าง ชื่อว่า รัมมานุรัมมปฏิบัติ ๑ ข้อปฏิบัติอันเป็นส่วน เบื้องต้นนั้น โดยความหมายก็คือ พระบัญญัติทางมรยาทคือศีลและการสมาทาน รุดงค์ ซึ่งได้แก่สัมมาปฏิบัติ จนถึงโคตรภูญาณที่เดียว ๑ ข้อปฏิบัติอันเป็นส่วน เบื้องต้นนั้นนั่นแล ครัสว่า ชอบยิ่ง เพราะเป็นข้อปฏิบัติที่สมควร ๑ ผู้ใด ปฏิบัติ ประพฤติ บำเพ็ญ (ตาม) ข้อปฏิบัติอันเป็นส่วนเบื้องต้นนั้น ผู้นั้น ครัสเรียกว่า ผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง มีปกติประพฤติตามธรรม ๑ เพราะฉะนั้น บรรพชิตตั้งอยู่ในอकारวะ ๖ ล่วงละเมิดพระบัญญัติ เลี้ยงชีพด้วยการแสวงหาที่ไม่สมควร จึงไม่ชื่อว่า ผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ๑ บรรพชิต ผู้ไม่ล่วงละเมิดสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วแก่คนนั้นทั้งหมด แม้เพียงเล็กน้อย เลี้ยงชีวิตโดยธรรม ชื่อว่าผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ๑ ฝ่ายคฤหัสถ์ ผู้ก่อเวร ๕ และอกุศลกรรมบถ ๑๐ ไม่ชื่อว่า ผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ๑ แต่ผู้ใด เป็นผู้ที่มีปกติทำให้พร้อมมูลในสภาวะและศีลทั้งหลาย รักษาศีลอุโบสถ เดือนละ ๘ ครั้ง ถวายทาน ทำการบูชาด้วยของหอม และการบูชาด้วยพวงมาลัย บำรุงบิดามารดา และสมณพราหมณ์ผู้ทรงธรรมทั้งหลาย ผู้นี้ จึงจะชื่อว่า ผู้ปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม ๑ ก็พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น เมื่อครัสว่า ด้วยการบูชาอย่างยิ่ง ชื่อว่าข่อมแสดงข้อความนี้ว่า ธรรมดาว่าการบูชา ที่ปราศจากอามิส ข่อมสามารถจะดำรงพระศาสนาของเราไว้ได้ เพราะ ศาสนา ของเราจักรุ่งเรือง ประคองจันทร์เพ็ญ แจ่มกระจ่างอยู่กลางท้องฟ้า คราบเท่าที่ บริษัท ๔ นี้ ยังจักบูชาเราด้วยปฏิบัติบูชานี้ ๑

๒. ในทิส ๖ เหล่านั้น บุตรและภริยาพึงทราบว่ ทิศเบื้องหลัง ด้วยสามารถติดตามไปข้างหลัง ๑ ในฐานะที่ ๑ ว่า สมุหนนาย นี้ พึงทราบ วิวินิจฉัย ดังต่อไปนี้ การยกย่อง ชื่อว่าสัมมานา ๑ การยกย่องนั้นมี ๓ อย่าง คือ มีการประพฤติประโยชน์เป็นลักษณะ ๑ มีการให้เป็นลักษณะ ๑ มีการกล่าวด้วย คำน่รักเป็นลักษณะ ๑ ๑ ในการยกย่องทั้ง ๓ อย่างนั้น การยกย่อง ๒ อย่าง นอกนี้ ท่านรวมเข้ากับฐานะที่ ๔ และที่ ๕ นั้นแล ๑ เพราะฉะนั้น เพื่อจะแสดง การยกย่องที่มีการกล่าวด้วยคำน่รักเป็นลักษณะ พระอรรดกถาจารย์ จึงกล่าวไว้ในอรรดกถาว่า ด้วยการกล่าวด้วยคำยกย่องอย่างนี้ว่า เนมะแม่เทพ เนมะแม่คิส ๑ ในฐานะที่ ๒ ว่า อวิมานนาย นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ ความนับถือไป ปราศแล้ว ชื่อว่า วิมานนา ความนับถือไปปราศแล้วหามีได้ ชื่อว่า อวิมานนา คือ การไม่ทำความคูหมั้น ๑ ด้วยเหตุั้น พระอรรดกถาจารย์จึงกล่าวไว้ในอรรดกถาว่า ด้วยการไม่กล่าวเบียดเบียนคูหมั้นเหมือนอย่างที่ว่ากนายจ้าง ทูตติ เบียดเบียน ว่ากล่าวพวกทาสและกรรมกรเป็นคั้น ฉะนั้น ๑ ด้วยว่า คนผู้เป็นบริวารทุกคน พลอยคูหมั้นชนคือหญิงที่สามีคูหมั้นแล้วจริง ๆ ๑ ในฐานะที่ ๓ ว่า อนติจริยาย นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ สามีละเลยภริยานั้นแล้ว บำเรออยู่กับหญิงอื่นภายนอก ชื่อว่าประพฤตินอกใจภริยานั้น เพราะประพฤติคูหมั้นไม่ค้ำนึ่งถึงหญิง แม่ศรีเรือนของคนนั้น ด้วยการไม่กระทำอย่างนั้น ๑

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๗

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. คคฺค ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺทา นาม นววิธสฺส โลกุตฺตรฐมฺมสฺส
 อนุฐมฺมภูตา ปุพฺพภากปฏิปฺทา ฯ สว อคฺคโต สีลอาจารปฺปณฺณคฺคิฐตฺตงฺก-
 สมาทานํ ยาว โคตฺรภูโต ฐมฺมาปฏิปฺทาว ฯ สวเยว อนุจฺฉวิกฺคตา สามิจฺฉิ
 วุจฺฉติ ฯ โย ตํ ปฏิปฺชชติ จรติ ปริปุเรติ โส ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺนุโน
 สามิจฺฉิปฏิปฺนุโน อนุฐมฺมจารีติ วุจฺฉติ ฯ คสฺมา ฉสุ อคารเวสุ ปตฺติญฺชาย
 ปณฺณคฺคิ อตฺถิกกมฺม อนนฺธนาย ชีวิทํ กปฺเปเนฺนโต ปุพฺพชิตฺโต น
 ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺนุโน นาม ฯ ตํ สพฺพํ อคฺคโน ปณฺณคฺคสิกฺขาปทํ อนุมคฺคํปิ
 อนตฺถิกกมิตฺวา ฐมฺเมน ชีวนุโต ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺนุโน นาม ฯ กหฺนุโจ ปน
 ปณฺจเวรทสอกุสฺสกกมฺมปฺเต กโรนุโต น ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺนุโน นาม ฯ โย ปน
 สรณฺสีเลสุ ปริปุริการี โหติ มาสสฺส อญฺจ อุโปสเถ กโรติ ทานํ เทติ
 คนฺธปุชฺชํ มาลาปุชฺชณฺจ กโรติ มาตาปิตโร ฐมฺมิกสมณฺพฺราหฺมณเณ จ อุปฺนุชฺหติ
 อมฺ ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปฺนุโน นาม ฯ ปรมา ย ปุชฺชาชาติ จ วทนุโต อิมํ ทสฺเสติ
 นีรามิสปุชฺชา นาม สกฺโกติ มม สาสนํ สนฺธวเรตฺถํ ยาว หิ อิมาจฺฉสฺส
 ปริสา มํ อิมาย ปฏิปฺตฺติปุชฺชาย ปุชฺเชสฺสนฺติ ตาว มม สาสนํ นภมฺชฺเช
 ปณฺณจฺนุโท วีย วิโรจิสฺสตีติ มหาปริณิพฺพานสฺสคฺคตวณฺณนโย ฯ

๒. คคฺค ปุคฺคตทารา ปิฏฺฐิจิตฺโต อนุพฺนุชฺชนวเสน ปจฺฉิมา ทิสฺสาคิ
 เวทิตฺตพฺพา ฯ สมฺมานนฺยาติ เอกฺคตฺต สมฺมานนา นาม สมฺภาวนา ฯ สว
 อคฺคตฺตจริยาลกฺขณา ทานลกฺขณา ปิยวจนลกฺขณา จาติ คีวริธา ฯ คคฺค อิตฺรา
 เทว จคฺคตฺตปณฺจมญฺจฺชานเนหฺว สงฺคหิตา ฯ คสฺมา ปิยวจนลกฺขณํ สมฺภาวนํ
 ทสฺเสตฺถํ เทวมาเต คิสฺสสมาเตติ เอวํ สมฺภาวิตกถากถเนนาติ อญฺจกถายํ วุคฺคํ ฯ
 อวิมานนฺยาติ เอกฺคตฺต วิคฺตา มานนา วิมานนา น วิมานนา อวิมานนา
 วิมานนฺยา อกรณํ ฯ เตนญฺจกถายํ ยถา ทาสกมฺมกรทโย โปเถคฺควา วิเหเจคฺวา

กถนุติ เอวํ ปีเพตฺวา วิมานตฺวา อถเนนาติ วุคฺตํ ฯ สามิเกน หิ วิมานิตํ
อิคฺฉิชนํ สพุโพ ปริชโน วิมานตฺติเยว ฯ อนตฺติจริยาตฺติ ตํ อตฺติกฺกมิตฺวา
พหิ อญฺญา ย อิคฺฉิตฺวา สพุธิํ ปริจฺจฺจฺนโต ตํ อตฺติจฺรติ นาม ตํ อคฺคฺตโน
คิหิณี อตฺติมณฺณิตฺวา อคฺคฺตฺวา วคฺคฺตฺนโต ตถา อกรณเณน ฯ
